



*”Var hemma hela sommaren pga ekonomiska själ”*

Foto: Anna Sigvardsson Högborg

## Om barns åsikter, tankar och drömmar om sommarlovet



**Majblomman**  
Alla barns blomma

## Innehåll

Innehåll.....	2
De viktigaste rösterna om sommarlovet.....	3
Metod och syfte .....	4
Vad gjorde du förra sommarlovet?.....	5
Vanligaste aktiviteterna bland barn sommarlovet 2015 .....	6
Sommarlovet 2016: drömmar om resor och bad .....	7
Vanligaste önsksningen inför sommarlovet 2016 .....	8
Barn om fritids på sommarlovet .....	9
Barn om fem semesterveckor vs tio sommarlovsveckor .....	12
De ensamma sommarloven angår alla.....	13

## De viktigaste rösterna om sommarlovet

***”De va okej men jag hade nästan ingen att leka med så jag gick på ett dagkollo.”***

Under våren 2016 har Majblommans Riksförbund presenterat rapporten ”Den besvärliga skollovsmatchen”.<sup>1</sup> Med den belyser vi barns villkor i svenska kommuner när skolan stänger, och utmaningen som föräldrar har i att ge barn ett meningsfullt sommarlov. Har man turen att vara anställd räcker semestern sällan mer än halva sommarlovet.

Just nu debatteras de tio sommarlovsveckorna av politiker på riks- och kommunal nivå. Majblomman tar inte ställning till hur länge barnen ska vara lediga från skolan. Vårt fokus ligger på behovet av en modernisering av sommarlovet, med hänvisning till skollagen och Barnkonventionen. Vi ser att kommunernas tendens att också stänga kringverksamhet när skolan slutar drabbar barn som har det tufft. Vi ser också att lite äldre skolbarn efterlyser ett fritids utformat utifrån deras behov. I dag synes många barn i mellanstadieåldern tröttna och eller inte längre känna sig hemma på fritids.

Alla barn har samma rättigheter hela sommarlovet. Majblomman återkommer till att kommunerna med det i minnet borde anpassa sin verksamhet, så att ingen blir sittande isolerad vecka efter vecka när skolan har stängt.

Med denna bilaga till Majblommans skollovsrapport 2016 ger vi röst åt dem som påverkas mest av kommunernas planering och hantering av sommarlovet: barnen. Deras tankar om och synpunkter på våra prioriterade frågor är mycket viktiga. Barnen är Majblommans största resurs.

Sommarlovet är de flesta barns bästa tid – detta blir tydligt i enkäten bakom denna bilaga. Samtidigt ringar vi in en mindre grupp enkätsvar som bekräftar att vissa barn har det som tuffast när skolan stänger. Det måste vi prata om.

Majblommans Riksförbund



Lena Holm, generalsekreterare

---

<sup>1</sup> ”Den besvärliga skollovsmatchen – 16 veckor vs 5 veckor” Majblommans rapport nr 35 om barns belägenhet i Sverige när skolan har stängt

## Metod och syfte

Via Majblommans app och sociala mediekkanaler har vi fått tankar och synpunkter från barn som besökt vår hemsida och fyllt i en enkät. Den innehåller frågor om sommarlovet, vilka besvarats av 574 barn. Frågorna är öppet formulerade. Barnen har besvarat dem fritt och svaren har sedan grupperats. Ett barn kan alltså stå för flera svar. Citaten redovisas oredigerade.

Denna inlaga ska redovisa barns tankar och åsikter kring sommarlovet, problematisera och koppla dem till Majblommans senaste rapport "Den besvärliga skollovsmatchen". I den har vi undersökt barns villkor på skolloven genom frågor till föräldrar respektive kommuner. Barnens perspektiv i denna bilaga bidrar till helhetsbilden.

Majblommans enkät innehåller fyra frågor. Först har vi bett barnen berätta vad de gjorde på sitt senaste sommarlov, och vad de skulle vilja göra det kommande sommarlovet. Efter det har vi frågat vad barnen tycker om sommarfritids, och till sist vilka tankar de har apropå att det tio veckor långa sommarlovet är dubbelt så långt som föräldrars cirka fem veckors semesterledighet.

## Vad gjorde du förra sommarlovet?

*"Vi badade varje dag och åt glass."*

Citaten som följer kommer från barn som svarat på frågan vad de gjorde på sommarlovet 2015. Lejonparten av kommentarerna visar att barnen haft roligt, fått vila och uppleva gemenskap med kamrater och familj. Spontana omdömen som "det var roligt" dyker upp hos nästan hälften av de svarande. Av alla entusiastiska berättelser om resor, aktiviteter och kompisar förstår man att den stora gruppen skolbarn i Sverige tänker tillbaka på ett härligt sommarlov.

*"Jag bada mycket och åt mycket glass! Lekte mycket med kompisar och bara leva livet!"*

*"Bada i sjön, hoppa studsatta, va med några kompisar och lata mig."*

*"Jag var på vestkusten"*

*"Jag var i sommarstugan och badade och spelade fotboll. Jag var också i stallet med hästarna och red. Vi badade med hundarna i havet. Jätteroligt!!!!"*

*"Vi tappade hjulet på husvagnen!"*

*"Jag var i Harmra nära Vemdalen och fjällvandrare och klättrade i berg"*

Den mest förekommande berättelsen är att barnen har gjort resor i Sverige och utomlands, samt att de varit på sol- och badsemester. Lek och "häng" med kompisar är också ett återkommande svar, liksom berättelser om campingsemestrar och fritidshus. En rad barn berättar att de besökt nöjesparker, äventyrsländ och liknande. Ytterligare en grupp uppger att de varit på läger/kollo. Några barn berättar att de hållit på med sin hobby, vilket kan antas överlappa lägvistelserna.

*"Vi reste utomlands som vi alltid gör, annars var jag hemma, red, var i sommarstugan, var med vänner, hade det bra!"*

*"Jag var på Legoland i Danmark och sen var vi på Gekås Ullared."*

*"Vi var på Mallorca två gånger och badade"*

*"Jag var hemma och så åkte jag till Cypern. Jag badade mycket också!"*

*"Åkte till min farmor och farfar som bor långt bort (20 mil säger mamma) där badade vi. Vi åkte till Åland."*

*"Då var jag på ridläger i Ulerichhamn"*

*"Jag åkte till Liseberg med min familj."*

*"Jag var i Serbien och i Italien för att träffa mina släktingar och mina kusiner!"*

### **Sommarlov kostar**

Flera av de svar som berättar tristess och pengabrist på sommaren följs av förklaringar. De flesta barn vet om att det är familjens ekonomi som medför att de inte kan vara med på aktiviteter. Vi ser också att svaren är ganska korta och odramatiska. De flesta barn i familjer med snäva marginaler förväntar sig inte äventyr, och även om de är medvetna om kompisars högre standard så vet och accepterar de i regel att familjens möjligheter på sommarlovet är begränsade.

*"Jag var inte på semester för vi hade inte råd! Jag badade på stranden få gånger för mamma och pappa jobbade och mina vänner var på semester..."*

*"Jag var mest hemma. Skulle gått på kollo, men det blev ändrade planer."*

*"Det var ganska tråkigt för att vi var hemma hela sommaren."*

*"Var bara hemma eftersom vi inte har råd att göra så mycket"*

*"Var hemma hela sommaren pga ekonomiska själ"*

Bristen på vuxennärvaro och aktiviteter känns igen från Majblommans mätningar bland föräldrar, vilka redovisas i vår senaste skollovsrapport. Där ser vi att barn tillbringar tid i ensamhet<sup>2</sup> och att skillnaden mellan de familjer som spenderar minst respektive mest pengar på barns sommarlovsaktiviteter är mycket stor.<sup>3</sup>

Utsatta barns belägenhet speglas även i de många ansökningar som kommer in till våra 650 lokala Majblommeföreningar inför varje sommarlov. Föräldrar söker bidrag för allt från barns sommarkläder och sandaler i rätt storlek till idrottsläger, tivolibesök och biljettpengar för att kunna hälsa på släkten på landet.

### **Vanligaste aktiviteterna bland barn sommarlovet 2015**

Redovisas i fallande skala, flest barn hade varit på någon form av sol- och badsemester

#### **Sol- och bad, semester i Sverige eller utomlands**

#### **Vara med kompisar**

#### **Läger/kollo**

#### **Besöka släkten**

#### **Camping/friluftsliv**

#### **Hobby/sport**

#### **Nöjespark**

#### **Vara hemma**

#### **Fritidshus/sommarstuga**

#### **Båtsemester**

#### **Fritids**

---

<sup>2</sup> Majblommans rapport nr 35 sid 7

<sup>3</sup> Aa sid 12

## Sommarlovet 2016: drömmar om resor och bad

Inför frågan om vad de skulle vilja göra på sommarlovet är nästan alla barn förväntansfulla. Inte oväntat har de flesta drömmar om sol, bad, äventyr och gemenskap. Vanligast är att man vill åka på badsemester i Sverige eller utomlands, och i många svar är närheten till familjen inbegripen. Enkelt uttryckt drömmer de flesta barn om att få återuppleva det bästa i sina tidigare sommarlov alternativt att få uppleva det där som kompisarna brukar berätta om.

*"Åka till Kroatien!"*

*"Jag vill allra helst vara med min familj mina vänner släktingar och mina marsvin. Men sen är det alltid kul att resa eller åka bort över en helg."*

*"Åka till Legoland"*

*"Bada varje dag."*

*"Åka till Italien för att min morfar bor där."*

*"Vara med mina kusiner bada"*

*"Sola bada och ha kul"*

En hel del av barnen nämner konkreta aktiviteter, som olika nöjes- eller äventyrsparker eller läger och events där man kan ägna sig åt sin hobby. I dessa svar är det särskilt tydligt att barnen tänker tillbaka på riktigt goda upplevelser från tidigare sommarlov och att de vill återuppleva dessa.

*"Jag och min kompis vill sova i tält i min trädgård och ta hand om oss själva som laga mat ute vid grillarna!"*

*"Rida, mysa"*

*"Vara med kompisar, familjen och ta det lugnt. Jag vill också ha något gymnastikläger för jag går på gymnastik. 😊"*

*"Jag vill hoppa studsmatta och plantera blommor i våra blomkrukor utanför!"*

*"Åka på Liseberg Eller skara sommar land om det är öppet."*

*"Åka på kollo"*

*"Jag vill gärna åka till HighC igen och på ScaraSommarLand och jag vill Kryssa och åka på Taekwondo läger och gradera mig! (När man graderar sig så får man nytt och bättre bälte)"*

*"Tävla i Kaninhoppning"*

*"Se på jooohio när han spelar snövit"*

*"Åka till kålmorden 😊"*

### **Försiktiga svar**

Några svar är mer försiktiga, i olika mening. Därmed inte sagt att avsändarna räknar med få en långtråkig eller isolerad sommar. Att ett barn svarar "bara vara hemma" kan givetvis avse att det längtar efter trygghet och vila. Ett bra sommarlov behöver inte innehålla spektakulära aktiviteter.

*"Åka på semester eller bara till Göteborg det spelar inte så stor roll jag vill bara hitta på något"*

*"Jag vet inte. Äta glass kanske"*

*"Träffa gammelmormor för henne har jag inte träffat på 3 år"*

*"Ja sälja nånting fast halva av pengarna blir mina"*

*"Resa för det har jag aldrig upplevt"*

*"Bara vara hemma"*

### **Vanligaste önskingen inför sommarlovet 2016**

Redovisas i fallande skala, flest barn drömmer om utlandssemester.

**Utlandsresor**

**Sola bada i Sverige**

**Vara med kompisar**

**Hobby/sport**

**Besöka nöjespark**

**Resa i Sverige**

**Vara med familjen**

**Läger/kollo**

**Ha kul**



## Barn om fritids på sommarlovet

Bland svaren på föregående fråga, om vad barnen vill göra på sommarlovet, noterar vi att inget barn spontant svarat att det vill vara på fritids. När vi uttryckligen frågar vad de tycker om fritids bekräftas att barnen inte associerar verksamheten med sommarlovet.

*"I min skola har vi ingen fritids på sommarlovet."*

*"Tråkigt"*

*"Nja, jag vill helst ha sommarlov"*

*"Har aldrig gått i fritids på sommarlovet"*

*"När jag är på fritids på sommarlovet är det inte super roligt, men inte tråkigt."*

## Stängda fritids

Av Majblommans senaste huvudrapport om skolloven framgår att många av kommunerna drar ner på sin kringverksamhet när skolan stänger, vilket bland annat innebär att förskola och fritids går på lågvarv eller stänger i olika mån. Det är inte särskilt överraskande att även barnen uppfattar att fritids inte är normen på sommarlovet. Bland deras svar finns flera formuleringar som pekar på att sommarfritids inte upplevs ha ett attraktivt innehåll.

*"Om man har något att göra på fritids så är det väl helt okej men annars är det nog lite tråkigt."*

*"Jag tycker inte om fritids för då kan man inte göra vad man vill"*

*"Inte så roligt, man får inte vara inne och ute när man vill och inga vänner!"*

*"Kul men roligare att vara hemma."*

*"Det är kul om man gör lite olika aktiviteter som att ha vattenkrig eller cykla. Om inte alla har varsin cykel så kan man ju låna av varandra för det är ju viktigt att vara bra kompisar"*

## Fritids bara för yngre?

En grupp svar pekar på att lite äldre barn väljer bort eller inte ens är inskrivna på fritids, samt att flera äldre barn uppfattar fritids som anpassat till yngre. En majoritet förknippar inte fritids med sommarlovet alternativt var negativa till fritids när skolan är stängd.

*"Det är bara baserat för mindre barn jag hatar det för ingen bryr sig om de större"*

*"Är aldrig där"*

*"Det är tråkigt man har inget att göra"*

*"Jag vill helst inte vara på fritids på sommarlovet."*

*"Jag har aldrig varit på fritids på sommaren."*

*"Jag går inte på fritids längre men det var väldigt tråkigt förut, vi fick bada i en barnpool."*

*"Jag går i sexan och i sexan så finns det inte fritids på min skola, men jag tycker att det verkar tråkigt att vara i skolan när man kan åka till vatten palatset"*

### Fritids behövs

Närmare en tredjedel av barnen tycker inte att fritids är kul och en dryg fjärdedel uppger att de inte går på fritids. En annan grupp svar uttrycker fördelar med fritids på sommarlovet. Här finns barn som menar att fritids är kul och de som framhåller att det är bra med omsorg när föräldrarna jobbar. Av svaren framgår även att en dryg fjärdedel beskriver fritids som kul eller ganska kul.

*"Bra om föräldrar jobbar"*

*"Jätte bra!!! Men är inte där så ofta"*

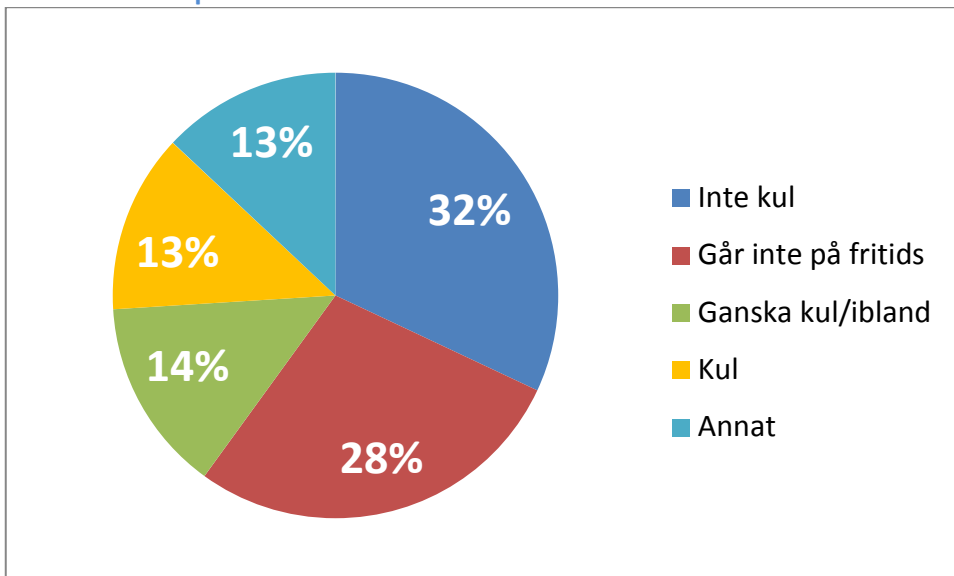
*"Jag tycker det är en bra idé för de som inte har nån vuxen på sommarlovet som kan vara med en på dagen så tycker jag att det är en bra idé att det finns vuxna som kan hjälpa till."*

*"Går inte på fritids nu men gjorde innan och det var jättekul!"*

*"Det är bra för barn som har föreltrar som jobbar så slipper dem vara hemma själva och för barn som har det jobbigt hemma och kan tänka på något annat och vara med andra barn"*

*"Bra för att dem mindre kan känna sig säkrare om deras föräldrar jobbat och om man har tråkigt kan man göra något kul med fritids."*

### Barn om fritids på sommarlovet



### ***Barns behov av ett moderniserat sommarfritids***

Skollagen innehåller tydliga regler för fritidshem och slår fast att barn från sex år har rätt till fritids, till och med vårterminen då de fyller 13. Tillgängligheten ska anpassas till föräldrarnas arbete och till barnens behov. Det är alltså inte förenligt med skollagen att dra ner på fritids sommartid för att det är effektivt ur planeringsperspektiv. Barnperspektivet ska styra, och skollagen gäller året runt.

Majblommans årliga kommunrapporter bekräftar barnens bild av sommarlovet som en tid då kommunerna drar in eller stänger fritids. Att de lite äldre barnen inte uppfattar fritids som en verksamhet för dem själva, utan för yngre skolbarn är inte heller överraskande. Samma årliga enkät till svenska kommuner visar att fritidsverksamhet inte alltid finns för skolbarn som närmar sig 13-årsåldern. En viktig del i en modernisering av sommarlovet är en fritidsverksamhet som tillgodoser barns behov oavsett ålder och tid på året.

## Barn om fem semesterveckor vs tio sommarlovsveckor

Att få ihop tio lovveckor på sommaren med standardantalet fem semesterveckor kan vara en tärande utmaning för hela familjen. En grupp föräldrar i vår huvudrapport beskriver planeringen av de tio sommarlovsveckorna som besvärlig. Av barnens svar framgår att en majoritet tycker att det är dåligt att barns lov är längre än föräldrars semester.

*"Synd för min mamma jobbar natt och sover borta,  
är 11 men ändå"*

*"Lite konstigt eftersom vissa barn kanske inte klarar av att vara  
hemma en hel dag."*

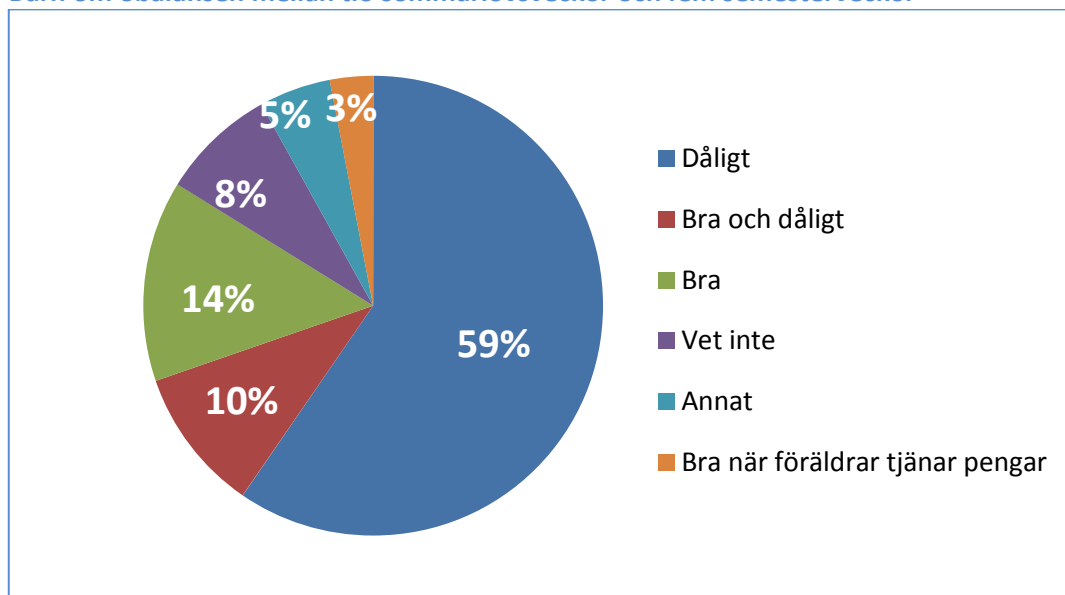
*"Det gör inget jag brukar vara ensam eller hos nån släkting"*

*"Barn ska ha mer fri het och vuxna behöver jobba"*

*"Jag tycker det är synd föräldrar jobbar ju mer än oss barn och  
man vill hellre vara med sin familj än att vara på sommarfritids."*

En tydlig majoritet tycker att det är dåligt att barns sommarlov är så mycket längre än föräldrarnas semester. En tiondel av barnen tycker att det är "både bra och dåligt" medan något fler svarar "bra". Några barn förklarar att det är bra eftersom föräldrarna tjänar pengar. Läger man samman de svar som uttrycker att fördelningen mellan barns och föräldrars ledighet är bra på något sätt handlar det om närmare en fjärdedel.

### Barn om obalansen mellan tio sommarlovsveckor och fem semesterveckor



## De ensamma sommarloven angår alla

***"Jag var på Liseberg en gång och annars var jag bara hämma  
för vi hade inte råd att göra så mycket"***

Enligt Majblommans senaste skollovsrapport<sup>4</sup> är det inte ovanligt att skolbarn är ensamma hemma och tar hand om sig själva i en vecka eller mer på sommarlovet. Även om inte alla barn nödvändigtvis besväras av att klara sig på egen hand, kan man konstatera att det sker samtidigt som kommunerna har att erbjuda fritids enligt lag.

De barn som lever i utsatthet under sommarlovet är en minoritet, men icke desto mindre behöver deras situation göras synlig och problematiseras. Att, som en liten grupp barn, vara ensam och understimulerad i tio veckor är ett stort problem för ett barn och dess familj. Det är också ett misslyckande för de institutioner som har i uppgift att tillgodose barns rättigheter. Kommuner där barn själva måste slå ihjäl timme efter timme hela lovet har misslyckats.

Trots barnkonventionen och skollagens innebörd drar en majoritet av kommunerna i vår lovsrapport ner på när skolan är sommarstängd. För detta betalar de barn som har det kämpigast priset. Det uppger även våra lokala Majblommeföreningar som varje försommar hanterar ansökningar från barn som riskerar att bli "över" när kompisarna reser på familjesemester och de kommunala aktiviteter som kanske finns kostar för mycket. Så ska det självklart inte vara, och det finns inga ursäkter för att kommunerna ska tillåta sig att bara se på. Svenska kommuner måste själva börja betrakta sommarlovet som en tid för stora sociala investeringar, och på allvar satsa på alla barns rätt till rekreation och stimulans.

---

<sup>4</sup> Rapport nr 34 "Den besvärliga skollovsmatchen" sid 21